

КОДЕКС

ПОСЛОВНЕ ЕТИКЕ

("Сл. гласник РС", бр.
1/2006)

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Област примене

Члан 1

Кодексом пословне етике (у даљем тексту: Кодекс) утврђују се принципи и правила пословне етике који обавезују привредне субјекте, чланове привредне коморе, запослене, чланове органа и лица ангажована по уговорном основу у привредном субјекту.

Кодекс обавезује привредни субјект, његове огранке (филијале) и зависна друштва.

Страни привредни субјекти који послују на територији Републике Србије и други учесници у привредном животу дужни су да се придржавају одредаба овог кодекса.

Кодекс се примењује и на случајеве пословања страног привредног субјекта на домаћем тржишту путем трговинских путника, каталога, интернета и др.

Принципи и правила пословне етике

Члан 2

Поштовање принципа и правила пословне етике подразумева, али се њима не ограничава, следећа начела:

1. професионално обављање пословне делатности;
2. савесно и потпуно преузимање и извршавање обавеза и одговорности;
3. обављање привредне делатности на начин којим се не угрожава професионални углед;
4. коришћење допуштених средстава за постизање пословних циљева;
5. поштовање прописа о неспојивим пословима;
6. чување пословне тајне;
7. избегавање сукоба између личних и интереса привредних субјеката;
8. обављање пословних активности на начин којим се не наноси штета постојећим акционарима, члановима или ортацима;
9. обављање пословних активности које повећавају вредност капитала привредног друштва;
10. уздржавање од коришћења политичког утицаја или притиска ради остваривања пословних циљева;
11. остваривање пословне сарадње са другим привредним субјектима *бона фиде*;
12. решавање спорова са пословним партнерима путем преговора или посредовања, уз настојање да се наставе пословни односи;
13. поштовање права интелектуалне својине;
14. обављање пословне активности у складу са прописима о заштити и унапређењу животне средине;
15. уважавање стандарда пословне етике и допринос даљој афирмацији морала у пословним односима.

Сврха Кодекса

Члан 3

Циљ Кодекса је:

1. да допринесе обављању пословних активности привредних субјеката у духу пословног морала, добрих пословних обичаја и начела савесности и поштења,

2. да омогући транспарентност пословања привредних субјеката.

Обављање пословних активности у складу са захтевима пословне етике и стандардима пословног морала, део је пословне политике сваког члана Привредне коморе Србије и његов допринос афирмацији пословног морала.

Лица на која се Кодекс односи

Члан 4

Принципи и правила пословне етике обавезују све запослене у привредним субјектима из члана 1. овог кодекса, председнике и чланове управног и извршног одбора, надзорног одбора, одбора ревизора као и сва лица која су за обављање неке делатности у име привредног субјекта ангажована на основу уговора.

Чланови управног и извршног одбора директора усклађују своје понашање и са одредбама Кодекса корпоративног управљања.

Однос према законима и другим кодексима

Члан 5

Кодекс не утиче на примену закона којима су регулисани статус и права и обавезе привредних субјеката из члана 1. овог кодекса и заједно са Кодексом корпоративног управљања представља основ пословне политике привредних субјеката, чланова Привредне коморе Србије.

Одговорност лица из члана 4. за непоштовање Кодекса постоји независно од одговорности предвиђене законима који се на њих примењују и биће санкционисана.

Примена Кодекса

Члан 6

Кодекс је јединствен акт и примењује се на територији Републике Србије и пред свим судовима части привредних комора зависно од њихове надлежности.

Повредом правила пословне етике сматраће се свако поступање супротно поштовању начела из члана 2. овог кодекса, поступање које је у супротности са правилима овог кодекса, као и свако друго поступање које се, према општем уверењу које влада у привреди и друштву, сматра повредом пословне етике.

Посебну бригу о поштовању правила Кодекса имају привредне коморе, професионална удружења и организације за заштиту потрошача.

У циљу заштите пословне етике субјекти из претходног става предузимају мере у циљу подизања пословног морала, делујући пре свега на учеснике у пословном односу, као и на стварање јавног мњења у циљу осуде случајева повреде пословне етике.

Поступак за заштиту пословне етике

Члан 7

Постојање повреде правила пословне етике утврђују надлежни органи привредних субјеката, односно судови части привредних комора у Републици Србији према надлежности дефинисаној Законом о привредним коморама и правилницима о судовима части привредних комора.

Заштиту пословне етике може захтевати, односно поступак за заштиту пословне етике може покренути лице које има на Кодексу заснован интерес, члан привредне коморе, лица овлашћена Правилником о Суду части, субјект који учествује у промету, као и сваки потрошач и корисник услуга.

Значење појединих термина

Члан 8

Термини који се користе у овом Кодексу имају следеће значење:

1. *Морал* означава скуп норми (правила) које регулишу понашање људи усмеравањем на остварење неког добра, а које се спонтано стварају и аутономно прихватају у друштвеној заједници.
2. *Пословна етика* означава оне моралне норме (правила) која важе у пословним односима; обухвата принципе и стандарде, спонтано настале или постављене, засноване на моралној врлини и професионалном добру, којима се уређује понашање лица из члана 4. овог кодекса.
3. *Делатност* привредног субјекта подразумева обављање законом дозвољене делатности.
4. *Конкурент* је физичко или правно лице које обавља исту или сличну делатност на тржишту са циљем стицања добити.
5. *Потрошач* је лице које као крајњи корисник купује производ или користи услугу другог привредног субјекта.

II - ОСНОВНА НАЧЕЛА

Начело личне одговорности

Члан 9

Привредни субјект поступа у складу са одредбама Кодекса и одговара за његову повреду, као и за прикривање неетичког понашања других.

Непоштовање захтева пословне етике једног привредног субјекта не ослобађа друге субјекте исте обавезе у том пословном односу.

Начело законитости пословања

Члан 10

Етичко понашање у пословним активностима заснива се на поштовању закона, других прописа, уговора између привредних субјеката и обичаја.

Није дозвољено подстрекавање на непоштовање закона и прикривање повреда закона.

Пословање привредног субјекта мора бити усклађено са важећим законима и прописима Републике Србије.

Привредни субјект је дужан да поштује домицилне законе, правила и обичаје на свим територијама на којима послује.

Начело савесности и поштења

Члан 11

У заснивању пословних односа и остваривању права и обавеза привредни субјект је дужан да се придржава начела савесности и поштења.

Забрана злоупотребе права

Члан 12

Забрањено је вршење права из пословних односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато.

Поштовање пословних партнера

Члан 13

Привредни субјекти су дужни да у пословним односима искажу поштовање и уважавање.

Вођење преговора

Члан 14

Пословна етика налаже да привредни субјект упућује понуде и приступа вођењу преговора само ако има намеру да закључи уговор.

Сматра се да није постојала намера за закључење уговора ако је привредни субјект одустао од закључења уговора без оправданог разлога.

Састављање уговорних одредаба

Члан 15

Приликом закључења уговора привредни субјект је дужан да сачини уговорне одредбе на начин који не оставља сумњу у погледу њиховог смисла и значења.

У случају кад је уговор закључен према унапред одштампаном садржају (типски уговори), или када је уговор на други начин припремљен и предложен од једне уговорне стране, нејасне одредбе тумачиће се у корист друге стране.

Нису у складу са пословном етиком елементи уговора који су наметнути путем типских уговора, коришћењем тешке економске ситуације, претње, преваре или довођењем у заблуду, ако доводе до нарушавања равноправног положаја уговорних страна.

Супротни пословном моралу сматраће се и састојци уговора који нису у сразмери са пословним ризиком који се уговором преузима.

Забрана закључивања фиктивних и симулованих уговора

Члан 16

Уговорни односи морају одражавати стварни предмет пословног односа.

Фиктивни и симуловани уговори нису дозвољени.

Дужност испуњења обавеза

Члан 17

Привредни субјект је дужан да одговорно извршава законом или уговором утврђене обавезе.

Извршавање обавеза и остваривање права

Члан 18

Привредни субјект је дужан да у извршавању обавеза из своје професионалне делатности поступа са повећаном пажњом према правилима струке и обичајима - пажња доброг стручњака.

Привредни субјект је дужан да се у остваривању свог права уздржи од поступака којима би се отежало извршење обавеза друге стране.

Мирно решавање спорова

Члан 19

Привредни субјект је дужан да у случају спора покаже спремност да се спор реши договором, како би се пословна сарадња наставила.

Спорови се могу решавати преговорима, посредовањем или мирењем.

Уколико се спор не реши на неки од предвиђених начина, може се решавати у поступку пред арбитражом или судом.

III - УНУТРАШЊИ ОДНОСИ У ПРИВРЕДНОМ СУБЈЕКТУ

Глава I

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Забрана дискриминације

Члан 20

Односи међу запосленима заснивају се на поштовању људског достојанства и уважавању људских права.

Приликом заснивања или у току трајања радног односа, лица на која се односе одредбе Кодекса уживају једнака права и не могу бити ограничени у остваривању својих права без обзира на пол, расу, боју коже, језик, вероисповест, национално или социјално порекло, веза са неком националном мањином, чланство у политичким и синдикалним организацијама, имовно стање, рођење или други статус.

Право на здрав радни простор

Члан 21

Запослени имају право на чист и здрав радни простор и заштиту на раду.

Запослени се не могу излагати здравственим и другим ризицима уколико им се не пруже одговарајуће информације, обука и осигурање од последица таквих ризика.

Заштиту на раду у складу са одговарајућим прописима обезбеђује привредни субјект.

Непоштовање обавеза из ст. 1-3 овог члана повлачи одговорност.

Забрана употребе наркотика и алкохола

Члан 22

Забрањено је узимање наркотика и алкохола за време обављања послова и радних задатака.

Право на стручно усавршавање

Члан 23

Привредни субјект из члана 1. Кодекса запошљава лица са одговарајућом стручном квалификацијом.

Привредни субјект улаже у стручно усавршавање запослених и ствара подстицајне услове за креативан рад, у складу са својим могућностима

Право на зараду и ограничено радно време

Члан 24

Запослени за свој рад има право на зараду чија се висина утврђује у складу са прописима, а према радном учинку, квалификацијама, искуству, условима и времену рада.

Радно време се усклађује са законским одредбама, а сва одступања се дефинишу уговором о раду.

Зараде и накнаде за рад се исплаћују на време и у складу са законом, колективним уговором, правилником и уговором о раду.

Поштовање политичких права запослених

Члан 25

Запослени и чланови органа имају право да активно учествују у политичком животу, ван радног времена и изван радног места.

Привредни субјект не сме дозволити да се претњом примене санкција, притиском или обећањем награде утиче на запослене, чланове органа или чланове њихових породица да се учлане у политичке партије, да дају подршку неком политичком кандидату, да финансијски или на који други начин учествују у кампањи политичке странке, покрета или групе.

Остваривање права на рад и других права по основу рада не сме се условљавати политичким ангажманом.

Забрана коришћења службеног положаја у политичке сврхе

Члан 26

Забрањено је користити службени положај у привредном субјекту или имовину привредног субјекта ради пружања политичке подршке неком кандидату, политичкој странци, покрету или групи.

Није дозвољено запосленом и члану органа привредног субјекта да истичу свој статус у привредном субјекту када иступају у име политичке странке, покрета или групе.

Синдикално организовање и деловање

Члан 27

Одредбе Кодекса о политичком деловању не односе се на синдикално организовање и деловање.

Одсуство због политичких обавеза

Члан 28

Запослени или члан органа привредног субјекта који обавља политичку функцију или активности које захтевају одсуство са посла има право на одсуство без накнаде.

Ако активности из става 1. овог члана утичу на квалитет обављање посла од поменутих лица се може уз образложење тражити да одлуче да ли ће задржати радни статус у привредном субјекту или ће обављати политичке функције и активности.

Права запослених у случају повреде законских или уговорних права

Члан 29

У случају повреде законских или уговорних права, запослени или лице ангажовано по уговорном основу има право и обавезу да покрене поступак унутар привредног субјекта.

Уколико спор из става 1. овог члана не буде решен, запослени или лице ангажовано по уговорном основу има право да се обрати синдикату и своја права заштити пред судом.

Заштита информација о запосленима

Члан 30

Подаци о запосленима представљају поверљиве податке и уживају посебну заштиту.

Подаци о кандидатима за радна места могу бити коришћени само у сврху запошљавања.

Запослени имају право да буду обавештени о поступцима прикупљања и начину употребе информација о њима и њиховим активностима током радног односа.

Подаци о запосленима не могу бити саопштени трећим лицима, осим за потребе поступка који се води пред надлежним органом и само на основу службеног налога.

Заштита лица са трајним или привременим посебним потребама

Члан 31

Особе са трајним или привременим посебним потребама при запошљавању, обављању радних обавеза и осталих активности имају, уз поштовање и уважавање њихових посебних потреба, иста права као и остала лица.

Глава II

ПОЛОЖАЈ ЧЛАНОВА ОРГАНА ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА, ЗАПОСЛЕНИХ И ЛИЦА АНГАЖОВАНИХ НА ОСНОВУ УГОВОРА

Фидуцијарна дужност према привредном субјекту

Члан 32

Директори, чланови управног, извршног и надзорног одбора, чланови одбора ревизора, интерни ревизор, лица којима је поверено заступање привредног субјекта, чланови привредног друштва (ортаци, комплементари, командитори, чланови друштва с ограниченом одговорношћу и акционари) имају дужност да поступају у најбољем интересу привредног субјекта.

Дужност савесне пословне процене

Члан 33

Лица из члана 32. овог кодекса дужна су да у том својству извршавају своје послове савесно, са пажњом доброг привредника, у разумном уверењу да делују у најбољем интересу привредног субјекта.

Ова лица дужна су да своју процену заснивају на информацијама и мишљењима стручњака за одговарајућу област, за које постоји уверење да су савесни и компетентни.

Сукоб интереса

Члан 34

Лица из члана 32. овог кодекса дужна су да поверене послове врше тако да интерес привредног субјекта не подреде приватном нити да међу њима изазову сукоб.

Сукоб интереса постоји када лице из члана 32. доноси одлуку или утиче на доношење одлуке којом се њему или повезаним лицима ствара имовинска или неимовинска корист, не поступајући искључиво у најбољем интересу привредног субјекта.

Лични интерес

Члан 35

Лични интерес постоји када лице из члана 32. коришћењем свог положаја може утицати на одлуке и правне послове привредног субјекта којима би остварио корист за себе или другог, стекао неко право или погодност или на било који начин интересно погодовао себи или другом.

Сматра се да лични интерес постоји ако је лице из члана 32. овог кодекса или члан његове породице:

1. уговорна страна у правном послу са привредним субјектом;
2. у финансијском односу са лицем које закључује уговор са привредним субјектом, неки други правни посао, или за њега обавља неку радњу, или има финансијски интерес у том уговору, послу или радњи, на основу којих се разумно може очекивати да би утицали на његово поступање супротно интересу привредног субјекта;
3. под контролним утицајем стране која закључује правни посао са привредним субјектом или за њега обавља неку радњу, или је под контролним утицајем лица које има финансијски интерес у том правном послу или радњи, тако да се основано може очекивати да би утицали на његово поступање супротно интересу привредног субјекта.

Члановима породице из става 2. овог члана сматрају се:

1. брачни друг, односно родитељи, брат или сестра тог брачног друга;
2. дете, родитељи, брат, сестра, унук или брачни друг било кога од ових лица;
3. крвни сродник у правој линији и у побочној линији до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, сродник по тазбини закључно са првим степеном;
4. друга лица која са тим лицем живе у заједничком домаћинству.

Лица из става 2. тач. 2. и 3. и става 3. овог члана сматрају се повезаним лицима у смислу овог кодекса.

Обавеза избегавања сукоба интереса

Члан 36

Лице из члана 32. овог кодекса, дужно је да избегава сукоб интереса, а нарочито да:

1. не користи имовину привредног друштва у личном интересу;
2. не користи поверљиве информације у привредном друштву за увећавање личне имовине или имовине других лица;

3. не злоупотребљава положај у привредном субјекту за увећавање личне имовине или имовине других лица.

Одобрење правног посла у случају сукоба интереса

Члан 37

Лице које закључује правни посао са привредним субјектом не повређује правило о забрани сукоба интереса ако су правни посао у доброј вери одобрили чланови тог друштва, чланови управног одбора или скупштина акционара.

Одобрење из става 1. овог члана пуноважно је ако су члановима друштва, члановима управног одбора или акционарима који о томе одлучују предочене или познате све материјалне чињенице повезане са личним интересом.

Не сматра се да је повређена забрана сукоба интереса ако се докаже да је правни посао у време закључења или у време извршења био у интересу привредног субјекта.

Ништав је правни посао у коме постоји сукоб интереса а који није одобрен у складу са ст. 1. и 2. овог члана, или за који није пружен доказ из става 3. овог члана.

Забрана конкуренције

Члан 38

Лица из члана 32. не могу директно или индиректно бити ангажована у другом привредном субјекту конкурентске делатности, осим ако за то добију одобрење у складу са чланом 37. овог кодекса.

Забрана из става 1. овог члана нарочито подразумева:

1. запослење;
2. својство предузетника;
3. својство ортака или комплементара;
4. својство контролног члана или акционара;
5. својство члана органа друштва;
6. својство заступника друштва;
7. својство ликвидационог управника друштва;
8. уговорно овлашћење за управљање пословима привредног субјекта.

Оснивачким актом привредног субјекта може се одредити да забрана из ст. 1. и 2. овог члана важи и после престанка наведених својстава, за време не дуже од две године.

Последице повреде забране сукоба интереса и забране конкуренције

Члан 39

Повреда забране сукоба интереса и забране конкуренције даје привредном субјекту, поред права на накнаду штете и право да се:

1. послови које лице изврши за свој рачун признају као послови извршени за рачун привредног субјекта;
2. сваки новчани износ који је остварен од послова који су обављени за рачун тог лица преда привредном субјекту;
3. сва потраживања која произлазе из посла извршеног за рачун тог лица, уступе привредном субјекту.

Права која привредном субјекту припадају на основу става 1. овог члана може остваривати сам привредни субјект, члан или акционар тог субјекта који има или заступа најмање 5 % основног капитала друштва, у року од 60 дана по сазнању о учињеној повреди, а најкасније у року од три године од дана када је повреда учињена.

Чување пословне тајне

Члан 40

Лица запослена у привредном субјекту, чланови његових органа и сва друга лица која на основу уговора обављају неку делатност у име и за рачун привредног субјекта дужна су да чувају пословну тајну до које су дошли у вршењу посла.

Пословном тајном из става 1. овог члана сматра се свака информација или податак чије би неовлашћено откривање трећим лицима могло нанети штету интересима привредног субјекта или би могло користити конкурентима.

Не сматра се пословном тајном информација или податак који су откривени у поступку пред надлежним органом.

Поверљиве информације обухватају сазнања која се односе, али нису ограничена на:

1. преговоре, уговоре са пословним партнерима, потрошачима и другим лицима као и на пословне планове привредног субјекта који нису познати јавности;
2. друге пословне трансакције које су у току или предстоје, нарочито ако се односе на статусне промене и промене власничке структуре;
3. истраживања и даљи развој привредног субјекта, патенте и иновације;
4. податке о пословним партнерима, потрошачима и запосленима;
5. технологију који користи привредни субјект;
6. know-how;
7. необјављене информације о производима и услугама;
8. необјављене финансијске и рачуноводствене информације;
9. друге информације чије објављивање може утицати на цену акција привредног друштва.

Мере заштите поверљивих података

Члан 41

У циљу испуњења обавезе из члана 40. Кодекса лица запослена у привредном субјекту, чланови његових органа и сва друга лица која на основу уговора обављају делатност у име и за рачун привредног субјекта, дужна су да потпишу изјаву којом се обавезују да неће откривати информације поверљиве природе трећим лицима.

Лица из става 1. овог члана:

1. имају обавезу да обезбеде заштиту поверљивих информација и после престанка радног или уговорног односа са привредним субјектом;
2. не могу по престанку радног, односно уговорног односа присвојити, направити копију или задржати било који други документ који садржи поверљиве податке;
3. одговорна су за штету проузроковану привредном субјекту ако у погледу поверљивих података, односно њиховог саопштавања, не поступају у складу са законом, другим прописима и Кодексом.

Изузеци од забране одавања пословне тајне и поверљивих података

Члан 42

Не сматра се одавањем пословне тајне нити поверљивих података привредног субјекта саопштавање информација чије је објављивање обавезно на основу закона, односно које су у вези са повредом закона, повредом добре пословне праксе или принципа пословног морала.

Забрана коришћења поверљивих информација и пословних могућности у личном интересу

Члан 43

Запослени, чланови органа привредног субјекта и чланови њихових породица не смеју користити поверљиве информације и пословне могућности у циљу прибављања материјалне или нематеријалне користи за себе или за повезана лица.

У циљу испуњења обавезе из става 1. овог члана запослени, чланови органа привредног субјекта и чланови њихових породица не смеју нарочито да:

1. користе у личне сврхе информације до којих су дошли на основу положаја у привредном субјекту,
2. користе у личном интересу пословне могућности за које је привредни субјект заинтересован или би могао бити заинтересован;
3. прикривају информације до којих су дошли на основу положаја у привредном субјекту а које могу бити од значаја за доношење пословних одлука привредног субјекта.

Забрана подмићивања

Члан 44

Запослени, члан органа привредног субјекта или члан његове породице не сме нудити, давати, стављати у изглед, обећавати или прихватити новац, ствар, право, услугу, поклон веће вредности или могућност утицаја од другог лица које је у пословном односу са привредним субјектом.

Поклоном веће вредности сматра се новац, ствар, право или услуга, као и свака друга корист добијена или извршена без плаћања одговарајуће новчане накнаде, уз накнаду по знатно нижој цени од тржишне или без одговарајуће противчинидбе, а чија вредност прелази једну половину износа просечне месечне нето зараде у Републици Србији.

Дозвољено је прихватање и давање поклона мање вредности, осим ако прихватање таквог поклона не представља услов за закључење посла или доводи поклонодавца у повољнији положај у односу на конкуренте.

Прихватање позива на ручак или ког сличног позива који је део општеприхваћене пословне праксе и за који се сматра да не може утицати на доношење одлуке, дозвољено је као израз испољавања учтивости према пословним партнерима.

Глава III

ЗАШТИТА ИМОВИНЕ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА

Поступање са имовином привредног субјекта

Члан 45

Очување и увећавање имовине привредног субјекта је од одлучујућег значаја за обезбеђење уредног извршавања преузетих обавеза и квалитета пословања.

Обавеза заштите имовине привредног субјекта

Члан 46

Запослени у привредном субјекту и чланови њихових органа одговорни су за очување, увећавање и рационално коришћење имовине привредног субјекта.

Против запосленог или члана органа привредног субјекта који намерно или из грубе непажње нанесе штету имовини привредног субјекта покренуће се одговарајући поступак.

Одговорност за поверене ствари

Члан 47

Запослени и члан органа привредног субјекта одговоран је за очување и рационално коришћење ствари које чине имовину привредног субјекта, а које су им поверене за обављање посла.

Лице које приликом вршења радних дужности користи новац привредног субјекта или новац који ће му бити накнађен мора о томе да поднесе одговарајућу документацију.

Глава IV

ВОЂЕЊЕ ПОСЛОВНИХ КЊИГА И ЗАПИСНИКА

Обавеза вођења пословних књига

Члан 48

Привредни субјект је дужан да води пословне књиге и саставља финансијске извештаје у складу са законом.

Пословне књиге морају истинито и објективно да приказују стање имовине, капитала и обавеза и резултате пословања.

Пословне књиге и финансијски извештаји морају бити припремљени у роковима прописаним законом.

Обавезе у вези са вођењем пословних књига

Члан 49

Лица одговорна за вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја не смеју нарочито да:

1. пропусте обавезу уношења у пословне књиге и финансијске извештаје било које ствари или фонда који морају бити регистровани;
2. унесу погрешне податке у пословне књиге или финансијске извештаје;
3. неовлашћено мењају податке садржане у пословним књигама и финансијским извештајима после обављене ревизије.

IV - СПОЉАШЊИ ОДНОСИ

Глава I

ОДНОС ПРЕМА ПОТРОШАЧИМА

Поштовање потрошача

Члан 50

Поштовање потрошача и тежња да задовољи њихове потребе, основна је одлика односа привредног субјекта према потрошачима.

Дужности према потрошачима

Члан 51

Привредни субјект је дужан да у односу са потрошачима:

1. поступа у складу са пословном етиком и уважава потрошаче као пословне партнере;
2. не дискриминише потрошаче у погледу врсте, квалитета, цене производа и услуге или количине производа, као и у погледу услова за испоруку купљеног производа, односно пружање услуге потрошачу;
3. поштује све уговорене и правне стандарде који се односе на карактеристике производа и начин вршења услуга, којим се штити безбедност и здравље потрошача;
4. прецизно и јасно информише потрошаче о производу, односно услузи (о њиховом садржају, безбедној употреби, одржавању, чувању и уклањању), укључујући и обавезно истицање потребних података на етикети;
5. не предузима активности којима код потрошача ствара лажну представу о својим производима или услугама;

- уважава економске интересе потрошача, тако што им омогућава избор између више истоврсних производа, видно истиче цену за производе који се нуде, обезбеђује, у складу са законом, гаранције и обавезно сервисирање;
- сарађује са потрошачима у погледу рекламација, предвиђајући лако доступан и ефикасан поступак за њихово подношење и решавање;
- изда рачун;
- води рачуна о томе да његови производи употребом не угрожавају животну средину;
- уважава приватност потрошача и обезбеђује заштиту њихових личних података.

Недозвољено поступање према потрошачима

Члан 52

Није дозвољено:

- одбијање да се потрошачу прода производ који је изложен или на други начин припремљен за продају, или одбијање пружања услуге која се може обавити;
- условљавање продаје производа или пружања услуге продајом другог производа или пружањем друге услуге.

Забрана преваре и обмањивања потрошача рекламирањем

Члан 53

Забрањено је обмањивање потрошача нуђењем и јавним оглашавањем производа и услуга давањем непотпуних или лажних информација, прикривањем података о производу или услузи који су од суштинског значаја за одлучивање потрошача, као и било каквим представљањем којим се примаоци понуде или огласне поруке доводе у заблуду.

Обмањивањем се нарочито сматра:

- рекламирање сопствених производа или услуга на претерани начин, када се привредни субјект приказује као једини дистрибутер производа или када се производи привредног субјекта рекламирају као најбољи;
- продаја производа потрошачу без упозорења на последице које могу настати дуготрајном употребом производа;
- упућивање понуде потрошачу која не садржи довољно података за доношење исправне одлуке или садржи лажне податке, нарочито за закључење уговора о купопродаји на рате, кредиту, осигурању;
- искоришћавање неискуства, лаковерности, страха и стања нужде потрошача, посебно деце и омладине;
- рекламирање сопствених производа или услуга поређењем са производима и услугама конкурента или наносећи повреду угледу конкурента;
- рекламирање истицањем ниских цена у поређењу са ценама производа конкурената, као и рекламирање приказивањем привредног субјекта који се рекламира подобнијим да производи производе од конкурената;
- рекламирање којим се може створити забуна у погледу идентитета рекламера, нарочито у погледу његовог пословног имена, делатности, професије, имовинских и личних права, ауторских права и права индустријске својине, награда и признања;
- рекламирање којим се повређују национална, верска и друга осећања или личне вредности потрошача, односно вређа јавни морал.

Глава II

ОДНОС ПРЕМА КУПЦИМА

Право оглашавања производа

Члан 54

Привредни субјект из члана 1. Кодекса има право на оглашавање и промоцију својих производа и услуга.

Привредни субјект који се оглашава, медији, агенције и остали учесници у тржишном комуницирању дужни су да поштују Закон о јавном оглашавању и Кодекс оглашавања.

Директно оглашавање личним обраћањем није допуштено ако лице јасно изрази вољу да му се поруке више не упућују.

Обавезе привредних субјеката приликом оглашавања производа и услуга

Члан 55

Привредни субјект је дужан да пружи квалитетну, јасну и веродостојну информацију потенцијалним корисницима својих производа и услуга.

Привредни субјект је дужан да учини прецизну, јасну и истиниту понуду производа и услуга у односу на цену, врсту, квалитет, расположиве количине и друге особине.

Неистинито информисање, скривање битних особина производа или одбијање пружања тражене информације сматрају се неетичким поступањем.

Привредни субјект је дужан да на одговарајући начин упозна купце својих производа са ризицима употребе производа.

Обавезе привредних субјеката у погледу приговора и жалби купаца

Члан 56

Привредни субјект је дужан да одмах, а најкасније у року од осам дана од дана пријема, одговори на приговоре и жалбе купаца.

Став привредног субјекта поводом рекламација, замене купљеног производа и враћања новца мора бити јасно саопштен купцу приликом купопродаје.

Уколико нађе да су приговори везани за производ или услугу оправдани, привредни субјект је дужан да потрошачу понуди други истоврсни производ, врати износ плаћене цене или отклони недостатке.

Забрана откривања података о купцима трећим лицима

Члан 57

Подаци о купцима и пословним односима са њима имају карактер поверљивих података и не могу бити саопштени трећим лицима без сагласности купаца.

Подаци о купцима могу бити саопштени и без њихове сагласности судским органима на основу судског налога.

Продаја на даљину

Члан 58

Привредни субјект који организује продају својих производа или услуга на даљину дужан је да обезбеди сигурност трансакција, посебно у погледу података о кредитним и платним картицама.

Привредни субјект из става 1. овог члана треба да обезбеди да понуда садржи све битне елементе који су од значаја за њено прихватање (цена, рокови, трошкови испоруке, рекламације, гаранција), да су ти елементи представљени недвосмислено и на начин који је разумљив купцу, без могућности да накнадно истиче било које додатне захтеве.

Купци који закључују уговор на даљину имају иста права као и купци који такав производ или услугу купе на други начин.

Глава III

ОДНОС ПРЕМА ДОБАВЉАЧИМА

Сарадња са добављачима

Члан 59

Дужност је привредног субјекта да развија квалитетну сарадњу са добављачима и да уредно испуњава уговорне обавезе.

Пословна етика у односу према добављачима

Члан 60

Пословна етика налаже да се приликом закључења и извршења посла поштују уобичајени захтеви у погледу квалитета, цене или других особина производа или услуга.

Поштовање имовине добављача

Члан 61

Привредни субјект неће користити материјалну или нематеријалну имовину другог привредног субјекта која је предмет уговора без претходног споразума или плаћања одговарајуће накнаде.

Обавеза из става 1. овог члана укључује и поштовање стварних права и интелектуалне својине, поверљивих информација, угледа и мреже контаката другог привредног субјекта.

Глава IV

ОДНОС ПРЕМА ФИНАНСИЈЕРИМА

Информисање финансијера

Члан 62

У поступку добијања кредита или ког другог облика финансирања, привредни субјект треба да потенцијалном финансијеру објективно прикаже резултате и план пословања.

Није дозвољено састављање и достављање извештаја којима се испуњава обавеза из става 1. овог члана на начин којим се потенцијални финансијер може довести у заблуду у погледу резултата пословања привредног субјекта и његове платежне способности.

Испуњавање обавеза према финансијерима

Члан 63

Привредни субјект је дужан да на уговорени начин испуњава обавезе према финансијерима.

Глава V

ОДНОС ПРЕМА ВЛАСНИЦИМА

Одговорност према власницима

Члан 64

Органи привредног субјекта дужни су да руководе пословањем на одговоран начин према власницима у циљу заштите њихових права и улагања.

Акционари и чланови привредних друштава имају право на благовремене, квалитетне и истините информације о пословању.

Акционари и чланови привредних друштава имају право да преко скупштине и органа привредног друштва утичу на стратегију развоја привредног друштва, укључујући и етичку димензију пословања.

Поштовање једнаког третмана власника

Члан 65

Сви акционари, укључујући и мањинске и стране акционаре, имају право на једнак третман.

Трансакције привредног субјекта са већинским акционарима или са њима повезаним привредним субјектима не смеју имати за циљ или последицу смањење вредности капитала привредног субјекта или други облик штете мањинским акционарима.

Глава VI

ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ И ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА

Учешће у друштвеном животу

Члан 66

Привредни субјект мора својим привредним активностима да доприноси друштвеном развоју.

Привредни субјект треба да подстиче запослене и чланове његових органа да активно учествују у друштвеном животу.

Учешће у друштвеним активностима, са или без накнаде, на основу избора или именовања, не сме бити у супротности са правилом о забрани сукоба интереса.

Јавност пословања

Члан 67

Привредни субјект је дужан да обезбеди правовремено, редовно и поуздано обавештавање јавности о свом пословању, уз ограничење правом на заштиту поверљивости одређених података.

Коректни односи и сарадња са медијима, надлежним органима, професионалним удружењима и представницима корисника услуга саставни су део пословне стратегије привредног субјекта.

Лица одговорна за односе са јавношћу

Члан 68

Привредни субјект може да установи посебан орган за односе са јавношћу.

Уколико такав орган није установљен, директор или лице овлашћено за заступање привредног субјекта биће задужени за односе са јавношћу.

Запослени у привредном субјекту или чланови његових органа не смеју да ступају у односе са медијима у циљу давања изјаве без претходног обавештења и сагласности органа надлежног за односе са јавношћу.

Донације и спонзорства

Члан 69

Одлуку о донацији и спонзорству привредни субјект доноси самостално.

Све донације морају бити у складу са законом и са прецизираном наменом.

Сарадња са надлежним органима

Члан 70

Дужност је привредног субјекта да сарађује са надлежним органима и предузима мере како би се утврдило да ли су запослени или чланова његових органа учинили повреду закона.

Запослени од кога се захтева да сведочи у поступку који се односи на пословну активност привредног субјекта дужан је да о томе одмах обавести претпостављеног, осим ако се не ради о лицу које је овлашћено да заступа привредни субјект пред надлежним органима.

Забрана предузимања радњи којима се онемогућава спровођење поступка

Члан 71

Запослени или члан органа привредног субјекта не сме да:

1. оштети или уништи документе за које зна или очекује да ће бити затражени од надлежних органа;
2. измени текст записника или других докумената привредног субјекта;
3. да неистиниту изјаву пред судом;
4. врши притисак на друге у циљу прикривања или давања нетачних података који могу бити од значаја за даљи ток поступка.

V ЗАШТИТА СЛОБОДНЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Забрана предузимања радњи којима се нарушава слободна конкуренција

Члан 72

Привредни субјект дужан је да усклади своје пословање са прописима о забрани нарушавања слободне конкуренције.

Привредни субјект не сме користити некоректне облике конкурентске утакмице.

Некоректни облици конкурентске утакмице из става 2. овог члана укључују, нарочито: злоупотребу монополског положаја, дампинг, корупцију, неетичко прибављање информација о конкурентима и посебно ширење неистинитих информација о њима.

Привредни субјект не сме користити некоректне и противне добрим пословним обичајима облике сарадње на тржишту, а нарочито: договор о ценама, подели тржишта, бојкоту купаца или добављача, ограничавање продаје производа или било који облик тајног споразума ради стицања повлашћене тржишне позиције.

Прикупљање информација о конкурентима

Члан 73

Прикупљање информације о конкурентима је допуштено под условом да се врши у складу са законом, пословном етиком и уобичајеним средствима.

Недозвољеним средствима у прикупљању информација сматрају се нарочито злоупотребе, подмићивање запослених у конкурентском привредном субјекту, лажно представљање и неадекватно коришћење информација до којих се дошло у току пружања услуга конкурентском привредном субјекту.

Забрана угрожавања и повреде пословног угледа других привредних субјеката

Члан 74

Забрањено је угрожавати и вређати углед другог привредног субјекта објављивањем нетачних података о њему.

Повредом угледа сматра се нарочито:

1. саопштење и информација којом се деградирају или омаловажавају пословно име, пословне активности, производи или услуге другог привредног субјекта;
2. неистинити податак о финансијском стању другог привредног субјекта;
3. неосновано обавештавање о постојећој или предстојећој статусној промени привредног субјекта или његовог дела;
4. неосновано саопштење о неподобности или опасности производа или услуга другог привредног субјекта.

Забрана подражавања туђих производа или услуга

Члан 75

Забрањено је подражавање производа и услуга другог привредног субјекта којим се ствара или може створити забуна на тржишту у погледу порекла, квалитета, цене или тржишне вредности роба или услуга ако се на тај начин наноси или може нанети штета угледу или пословању другог привредног субјекта.

Забрана бојкота

Члан 76

Забрањено је привредне субјекте или њихова удружења или групације позивати, обвезивати или на други начин од њих тражити да не закључе или не изврше уговор са одређеним привредним субјектом или групом субјеката без оправданог разлога.

Забрана злоупотребе доминантног положаја

Члан 77

Забрањена је злоупотреба економске надмоћи у односу на друге привредне субјекте.

Злоупотреба из става 1. овог члана постоји, али није ограничена на ситуације у којима:

1. привредни субјект користи свој доминантан положај да принуди другу страну да прихвати уговор или опште услове пословања који су за њу мање повољни;
2. привредни субјект не изврши кориснику услугу по уговореној цени или накнадно арбитрарно утврди или измени цену;
3. привредни субјект онемогућава или отежава другим привредним субјектима продају њихових производа или пружање услуга;
4. привредни субјект закључи уговор који за њега ствара искључиво права, а не и обавезе;
5. привредни субјект захтева исплату од друге уговорне стране пре доспелости или ограничи своју одговорност за случај неиспуњења обавезе на неодговарајуће низак износ;
6. привредни субјект захтева да његов пословни партнер не ступа у економске односе са другим привредним субјектима.

Забрана монополских споразума

Члан 78

Забрањено је закључивање монополских споразума.

Монополски споразум је договор између привредних субјеката о условима пословања који је усмерен на нарушавање или спречавање слободне конкуренције, а којим се један или више привредних субјеката доводи или може довести у повлашћени тржишни положај у односу на друге субјекте и купце, односно потрошаче.

Споразумима из става 2. овог члана сматрају се:

1. споразуми о подели или затварању тржишта;
2. споразуми којима се продавац обавезује да одређену робу не продаје другом купцу или којима се купац обавезује да купљењу робу продаје на делу тржишта или одређеним купцима;
3. споразуми о ценама;
4. споразуми о ограничавању обима производње или коришћењу капацитета;
5. споразуми о куповини, односно продаји истоврсне робе само под условима и на договорени начин;
6. споразуми о продаји и пласману робе искључиво посредством одређене велетрговине;
7. други споразуми који доводе или могу довести до злоупотребе монополског положаја.

Забрана злоупотребе монополског положаја

Члан 79

Привредни субјект не сме предузимати радње злоупотребе монополског положаја.

Радњама из става 1. овог члана сматрају се:

1. обустава или смањење продаје, производње или техничко-технолошког развоја;

2. посредно или непосредно присиљавање на прихватање некоректних услова у уговорима, а посебно присиљавање на прихватање посебне погодности која би проистекла из неравноправног положаја саговорача;
3. наметање додатних услова који нису у вези са основним предметом уговора;
4. недозвољена промена цена;
5. увећање марже и трошкова трговине при увозу робе ради стицања противправне имовинске користи,
6. злоупотреба погодности при пласману робе која је ослобођена, односно за коју је смањена царина, друге увозне дажбине и порез на додатну вредност;
7. злоупотреба пореских олакшица за робу домаће производње која је ослобођена, односно за коју је смањен порез на додатну вредност;
8. друге радње злоупотребе монополског положаја.

Забрана нелојалне конкуренције

Члан 80

Привредни субјект не сме предузимати радње које су у супротности са прописима о забрани нелојалне конкуренције.

Радњама из става 1. овог члана сматрају се нарочито:

1. рекламирање, оглашавање или нуђење робе навођењем података или употребом израза којима се ствара или може створити заблуда о тој роби, чиме се одређени привредни субјект доводи или се може довести у повољнији положај;
2. изношење неистина о другом привредном субјекту које штети његовом угледу и пословању;
3. продаја робе са ознакама или подацима који стварају или могу створити забуну у погледу порекла, начина производње, количине, квалитета или других својстава робе;
4. прикривање мана робе или довођење купца у заблуду на други начин;
5. предузимање радњи усмерених на раскид пословног односа између других привредних субјеката, као и на спречавање, односно отежавање заснивања таквог односа;
6. оглашавање привидне распродаје или привидног снижења цена робе или вршење друге сличне радње, којом се купац, односно потрошач доводи или се може довести у заблуду у погледу цена;
7. неовлашћена употреба законом заштићених спољних ознака другог привредног субјекта или употреба ознака које нису законом заштићене којима се ствара или се може створити заблуда у промету робе на штету другог привредног субјекта који те ознаке употребљава у свом пословању;
8. неовлашћено коришћење услуга трговинског представника или заступника другог привредног субјекта;
9. придобијање купаца или корисника услуга давањем или обећавањем награда или друге имовинске користи или погодности чија вредност превазилази уобичајене стандарде.

Забрана шпекулације

Члан 81

Привредни субјект не сме предузимати радње којима стиче неосновану имовинску корист.

Радњама из става 1. овог члана сматрају се нарочито:

1. прикривање робе, ограничавање или обустављање продаје робе и друге радње којима се проузрокује поремећај на тржишту;
2. условљавање продаје производа или пружање услуге продајом другог производа или пружањем друге услуге;
3. закључивање фиктивних уговора о куповини и о продаји робе или о вршењу трговинских услуга;
4. непридржавање рока испоруке или извршење испоруке робе после уговореног рока у циљу постизања више цене;

5. непридржавање редоследа испоруке кад се роба продаје уплатом унапред одређеног износа новчаних средстава.

Забрана ограничавања тржишта

Члан 82

Привредни субјект не сме својим актима и пословањем ограничавати размену роба и услуга и слободно иступање на тржишту.

Радњама из става 1. овог члана сматрају се:

1. акти и радње којима се привредни субјект доводи у неравноправан положај тако што му се онемогућава ширење пословних активности или му се ограничава развој;
2. друге радње које доводе или могу довести до ограничавања слободе тржишта.

VI ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Јачање еколошке свести

Члан 83

Привредни субјект у оквиру својих делатности подстиче јачање свести о значају заштите животне средине.

Јачање свести о значају заштите животне средине обезбеђује се усавршавањем процеса рада, системом научноистраживачког и технолошког развоја, као и популаризацијом заштите животне средине.

Обавеза заштите животне средине

Члан 84

Привредни субјект је дужан да испуњава обавезе из прописа о заштити животне средине и у том циљу предузима нерочито следеће мере:

1. примењује и спроводи прописане стандарде о заштити животне средине;
2. поставља заштиту животне средине као један од циљева своје пословне активности;
3. тежи коришћењу обновљивих природних ресурса;
4. употребљава производе, процесе, технологије и праксе који у мањој мери угрожавају животну средину;
5. предузима мере превенције или отклања последице угрожавања животне средине;
6. води на прописани начин евиденцију о потрошњи сировина и енергије, испуштању загађујућих материја и енергије, класификацији, карактеристикама и количинама отпада, као и о другим подацима, и доставља их надлежним органима;
7. појачано контролише рад постројења која могу представљати ризик или проузроковати опасност по животну средину и здравље људи;
8. предвиђа последице својих пословних активности у односу на животну средину и уважава их приликом доношења пословних одлука;
9. захтева од пословних партнера да поштују прописане стандарде заштите животне средине;
10. обавештава јавност о свим проблемима у вези са заштитом животне средине који се јављају у његовом пословању.

Обавезе у случају загађења животне средине

Члан 85

Привредни субјект који својим чињењем или нечињењем проузрокује загађење животне средине дужан је да без одлагања предузме неопходне мере којима се штета отклања или умањује, као и за уклањање даљих ризика и опасности по животну средину.

Ако штета нанета животној средини загађивањем не може да се отклони одговарајућим мерама, привредни субјект који је штету проузроковао и одговорно лице дужни су да штету накнаде у висини вредности уништеног добра.

Привредни субјект је дужан да физичком лицу накнади штету насталу загађењем животне средине.

VII ПОШТОВАЊЕ КОДЕКСА

Глава I

ПРИМЕНА КОДЕКСА

Познавање Кодекса

Члан 86

Приликом потписивања уговора о раду или другог уговора који је основ радног ангажовања, запослени односно чланови органа привредног субјекта морају бити упознати са обавезујућим карактером Кодекса.

Тумачење и примена Кодекса

Члан 87

Запослени или члан органа привредног субјекта који има недоумицу у погледу тумачења или примене неког члана или одредбе овог кодекса треба да се обрати свом претпостављеном.

Обавеза обавештавања о повреди Кодекса

Члан 88

Лице на које се Кодекс односи дужно је да о повреди одредаба Кодекса или о основаној сумњи да је повреду учинило обвезано лице обавести лице или орган задужен за надзор над поштовањем Кодекса.

Необавештавање о повреди Кодекса учињено намерно или из крајње непажње сматра се повредом Кодекса.

Надзорни орган дужан је да по добијеној пријави или по сопственом сазнању покрене поступак пред судом части привредне коморе.

Спровођење анкете о примени Кодекса

Члан 89

Привредни субјект је дужан да спроведе анкету и утврди постигнуте резултате у примени Кодекса.

О резултатима примене Кодекса расправља се на седници годишње скупштине привредног субјекта.

Глава II

НАДЗОР НАД ПРИМЕНОМ КОДЕКСА

Надлежни органи

Члан 90

Надлежни органи привредне коморе старају се о поштовању Кодекса и одговорни су за његову примену.

Под органима из става 1. овог члана подразумевају се суд части, надзорни и управни одбор привредне коморе.

Суд части Привредне коморе Србије одлучује као првостепени орган када у поступку учествују странке чије је седиште, односно пребивалиште на подручју две или више привредних комора.

Суд части Привредне коморе Србије одлучује као првостепени орган и када једна од странака има седиште, односно пребивалиште ван територије Републике Србије.

Суд части Привредне коморе Србије одлучује као другостепени орган у случају када постоји основана сумња да је орган привредног субјекта одлуком повредио јавни интерес.

Одговорности органа привредног субјекта за примену Кодекса

Члан 91

Органи привредног субјекта се старају о примени Кодекса и у том циљу предузимају нарочито следеће мере:

1. обезбеђују да се запослени у привредном субјекту и чланови његових органа упознају са садржином Кодекса и потпишу изјаву о томе;
2. предузимају мере како би поменута лица ускладила своје понашање са Кодексом;
3. обезбеђују да се поступци и активности у привредном субјекту ускладе са одредбама Кодекса.

Глава III

ПОСТУПЦИ У СЛУЧАЈУ ПОВРЕДЕ ОДРЕДАБА КОДЕКСА

Заштита идентитета лица које обавештава о повреди Кодекса

Члан 92

Тајност идентитета лица које о повреди одредаба Кодекса или о основаној сумњи да је повреда учињена обавештава надлежни орган привредне коморе је загарантована, осим у случајевима:

1. када је откривање идентитета лица из става 1. овог члана неопходно ради вођења поступка о постојању повреде одредаба Кодекса;
2. када се откривање идентитета лица из става 1. овог члана захтева законом;
3. када лице из става 1. само дозволи откривање идентитета.

Сви запослени и чланови органа привредног субјекта дужни су да сарађују и допринесу расветљавању и утврђивању повреда одредаба Кодекса, уз обавезу заштите њиховог идентитета.

Забрана предузимања репресивних мера према подносиоцу пријаве

Члан 93

Према лицу које је у доброј вери указало на постојање повреде Кодекса, односно на основу сумњу да је повреда Кодекса учињена привредни субјект, лице на које се пријава односи или друго лице не сме предузети репресивне мере.

Понашање супротно ставу 1. овог члана сматра се повредом Кодекса.

Лице које је због указивања на постојање повреде одредаба Кодекса или основану сумњу у вези са тим било изложено репресивним мерама има право на жалбу надлежном органу.

Одуговлачење поступка по пријави

Члан 94

Орган привредног субјекта одговоран за утврђивање постојања повреде одредаба Кодекса дужан је да благовремено, односно у најкраћем року решава о пријави.

Уколико орган из става 1. одуговлачи поступак којим се може проузроковати повреда закона, опасност по живот, здравље или околину, материјална штета великих размера или повреда јавног интереса, свако лице унутар привредног субјекта може да се обрати вишој инстанци.

Уколико није могуће поднети пријаву на начин из става 2. овог члана, пријава се подноси суду части привредне коморе.

Непоступање по пријави

Члан 95

У случају постојања основане сумње да је орган привредног субјекта неоправдано одбацио пријаву или одбио да покрене поступак, свако лице које има на Кодексу засновани интерес има право да тражи образложење.

Уколико се привредни субјект из става 1. овог члана не изјасни у примереном року, заинтересовано лице има право подношења пријаве суду части привредне коморе.

Суд части ће у примереном року размотрити оправданост пријаве, донети и објавити одлуку поступајући као другостепени орган.

Одлука суда части је коначна и извршна.

Глава IV

МЕРЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕПОШТОВАЊА КОДЕКСА

Врсте мера према привредном субјекту

Члан 96

У случају повреде одредаба Кодекса, суд части привредне коморе након спроведеног поступка изриче мере у складу са Законом о привредним коморама, статутом привредне коморе и правилником о суду части при привредној комори.

Суд части привредном субјекту из става 1. изриче неку од следећих мера:

1. опомену;
2. јавну опомену објављивањем на управном одбору коморе;
3. јавну опомену објављивањем у једном или више штампаних или електронских медија.

Поред мера из става 2, суд части може окривљеном привредном субјекту изрећи и заштитну меру, и то:

1. забрану учешћа у раду органа и тела Коморе;
2. забрану учешћа на сајмовима и изложбама;
3. брисање реда возње, односно поласка превознику, тј. привредном друштву или предузетнику који обавља делатност јавног превоза;
4. забрану обављања делатности за одређено време у складу са законом.

Врсте мера према одговорном лицу

Члан 97

Одговорном лицу у привредном субјекту или другом лицу које је на основу уговора ангажовано и за које је у одговарајућем поступку утврђено да је повредило одредбе овог кодекса надлежни орган привредног субјекта може изрећи неке од следећих мера:

1. опомену;
2. упућивање на едукацију;
3. друге мере предвиђене законом.

Обавеза спровођења одлука суда части

Члан 98

Привредни субјект је дужан да спроведе одлуку суда части.

Уколико привредни субјект не спроведе одлуку суда, суд части ће о томе обавестити јавност у средствима јавног информисања.

Трошкове објављивања из става 2. овог члана сноси привредни субјект коме је изречена мера.

VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења других прописа

Члан 99

Ступањем на снагу овог кодекса престају да важе одредбе Кодекса пословног морала у привреди, усвојеног на седници Скупштине Привредне коморе Југославије, број 0210/7-2, од 29. јуна 1995. године.

Ступање на снагу Кодекса и његово објављивање

Члан 100

Кодекс ступа на снагу у року од 90 дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Кодекс на српском и енглеском језику се може објавити и у гласилу Коморе и на веб страници Привредне коморе Србије.